

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉVFOLYAM: 4,

Heti óraszám: 7

Évi összóraszám: 259

Ebből 80 % 207 óra a kerettantervben meghatározott tananyag feldolgozása,

20 % 52 óra az iskola érték- és célrendszerének megfelelő tananyag.

Feldolgozás: helyi sajátosságoknak megfelelő új tananyag beépítése,

a kerettantervben szereplő tananyag: - elmélyítése,

- rendszerezése,

- képességek, készségek fejlesztése.

(Olvasás 111 óra, írás 19 óra az első félévben, fogalmazás 55 óra, nyelvtan 74 óra)

Tanítási hetek száma: 37

Heti óraszám: 7

Heti órakeret felosztási javaslat:

	I.félév	II.félév
Olvasás:	3 óra	3 óra
Nyelvtan:	2 óra	2 óra
Fogalmazás:	1 óra	2 óra
Írás:	1 óra	0 óra

Tematikus összesített óraterv

TÉMAKÖR		Óraszám	
		80%	20%
1.	Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés	6 óra	2 óra
2.	Irodalomolvasás, szövegértés	40 óra	8 óra
3.	Olvasási készségek fejlesztése	20 óra	7 óra
4.	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	40 óra	15 óra
5.	Az íráskészség fejlesztése	19 óra	0 óra
6.	Nyelvtani és helyesírási ismeretek	60 óra	14 óra
7.	Társadalmi ismeretek	9 óra	4 óra
8.	Könyv- és könyvtárhasználat	7 óra	2 óra
9.	Tánc és dráma	6 óra	0 óra

A rendelkezésre álló idő:	207 óra (80%)	52 óra (20%)
---------------------------	------------------	-----------------

Összesen: 259 óra (100%)

Cél

- az aktív szókincs gyarapítása
- önálló gondolatok, mindennapi élmények olvasmánytartalmak összefüggő, jól követhető, érthető szóbeli kifejtésének gyakoroltatása
- megbeszélésben, vitában való részvétel magatartási szabályainak gyakoroltatása, a kiválás képességének megerősítése
- az olvasmányokban megjelenített élethelyzetek, érzelmek, emberi kapcsolatok felismerésének, elemzőképességének fejlesztése
- a szövegek logikai egységeinek felfedezésében jártassági szint elérése
- az olvasás eszközhasználatává fejlesztése az önálló tanuláshoz
- az olvasás szokássá alakítása
- a szövegalkotás képességének kiterjesztése többféle szövegformára, típusra (pl. leírás, jellemzés, levél)
- az elsajátított anyanyelvi ismeretek rendszerbe foglalása, a helyesírás biztonságának növelése
- a megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazására készítés az írott és a szóbeli nyelvhasználatban
- az írásos feladatmegoldások rendszerezettségének, helyességének folyamatos ellenőrzése

Követelmény

Vegyen részt a tanuló kötetlen beszélgetésekben. E tevékenysége közben figyeljen beszélgető társaira.

A szituációnak megfelelően szabályozza hangerejét és testközelségét.

Gondolatait értelmesen, folyamatosan közölje.

Tudjon fejből 4-5 verset és prózai szövegrészt.

Nevezzen meg magyar írókat, költőket és alkotásukat.

Írásbeli fogalmazványaiiban alkalmazza a tanult – tartalmi és formai – fogalmazási ismereteket.

Nagy biztonsággal nevezze meg a szavak szófaját a megismert szófajok körében.

Írás közben ne hibázzon az igeidők, a fokozott melléknévi és számnévi alakok jelölésében, és a keltezés egyszerű alakjának írásában.

Készség szinten alkalmazza az igekötős igék helyesírási szabályai közül az igekötő közvetlenül az ige előtt, illetve közvetlenül az ige után áll esetekre vonatkozókat. 30-40 szóban pontosan tudja jelölni a j hangot.

Felkészülés utáni felolvasása legyen pontos, a szöveg tartalmát értelmezve közvetítő.

Néma olvasás útján értse meg a szövegek tartalmát.

Fedezze fel tanítói kérdések segítségével azok belső összefüggéseit, emeljen ki a szövegből lényeges információkat.

Vegyen részt dramatizálásban, bábos megjelenítésben. E tevékenységekben törekedjék beszédének és mozgásának összehangolására.

Tudjon tájékozódni a könyvtárban. Igazodjon el a könyvek, ismerős újságok, folyóiratok belső szerkezetében. Olvasson el egy ifjúsági regényt.

A továbbhaladás feltételei

Érthető, folyamatos beszéd a mindennapi kommunikációban. A tanult udvarias nyelvi fordulatok használata a mindennapi beszédhelyzetekben. A mondanivaló értelmes megfogalmazása szóban. Előzetes felkészülés után ismert témájú szöveg folyamatos, a tartalmat kifejező felolvasása. 15-20 soros, az életkornak megfelelő tartalmú szöveg néma olvasása, a szövegértés bizonyítása a lényeg kiemelésével. Legnagyobb költőink, íróink nevének és a tőlük olvasott művek címének megjegyzése.

Rendezett, olvasható írás a margó, a betű- és szótávolság megtartásával. A mondat kezdése nagybetűvel, a mondatfajta megnevezése konkrét esetekben, záró írásjelük használata. A szavak szófajának, az egy- és többes szám felismerése, a melléknév, a határozatlan számnév fokozott alakjának helyes írásmódja. A tanult toldalékoknak felismerése, a toldalékos alakok megfelelő helyesírása. Az igealak felismerése, az ige és az igekötő kapcsolatának helyesírása. A tulajdonnevek tanult eseteinek nagybetűs kezdése. A többes szám felismerése, a melléknév, a határozatlan számnév fokozott alakjának helyes írásmódja. A tanítói javítással, vagy tanulói önellenőrzéssel feltárt hibák javítása segítséggel.

A könyvek önálló keresése a könyvtárban. A könyvek tartalomjegyzékének használata.

Részvétel a csoportos történetalkotásban, az improvizációkban és az elemző beszélgetésekben.

Témakörök, tartalmak

1. Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés

Cél: - a szóbeli kifejezés tudatosságának fejlesztése (pl. meghatározott szókincs használata, nyelvi megformáltság, stb.).

Követelmény: - figyeljen beszélgető társaira, várja ki, amíg befejezik mondanivalójukat

A szövegjelentés kifejezése mondat- és szövegfonetikai eszközökkel. A szöveg jelentésének megfelelő helyes dallam és nem verbális eszközök (testbeszéd) használata. Párbeszéd a mindennapi kommunikációban.

Belépő tevékenységformák:

Az előbeszéd és a felolvasás tagolása helyes beszédléggel, szünetekkel a szöveg jelentésének megfelelően. Párbeszédben alkalmazkodás a kommunikációs szerepcseréhez, a nem verbális eszközök összehangolása a beszédhelyzettel. Az aktív és passzív szókincs folyamatos gyarapítása különféle szövegekből, más tantárgyakban előforduló szakkifejezésekkel. Hiányos mondatok kiegészítése a szöveggörnyezetbe illő rokon értelmű szóval, kifejezéssel. Állandó szókapcsolatok gyűjtése. Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben, vitában.

20 %: Tudósítás, riport készítése.

2. Irodalomolvasás, szövegértés

Cél: - a tankönyvből való tanulás alapvető képességeinek fejlesztése
- az irodalmi műelemzésben való jártasság és önállóság fejlesztése
- a nagyobb lélegzetű művek olvasása iránti igény felkeltése

Követelmény: - tájékozódjon gyorsan és biztosan a szövegben
- végezzen elemző műveleteket tanítói segítséggel és önállóan is
- fedezze fel irodalmi alkotásokban a tartalom és nyelvi megformáltság kapcsolatát

Próza és verses népköltészeti alkotások a magyar és a hazai etnikumok népköltészetéből. Népmesék, mondák, legendák, népdalok, népi játékok, népszokások. Irodalmi mesék. Tündérmese, állatmese, tréfás- és láncmese. A mesék szerkezeti és nyelvi jellemzői, mesemotívumok. A népdalok jellegzetes témái. Elbeszélések, regényrészletek, versek a klasszikus és kortárs magyar irodalomból. Egyszerű szerkezetű gyermekregény. Az irodalmi szöveg művészi eszközei: néhány alakzat; a megszemélyesítés, ritmus, rím, refrén.

Belépő tevékenységformák:

Néhány adat megismerése az olvasott művek szerzőjéről. Szövegelemző műveletek bővítése: szerkezet, tér, idő, összefüggések, kulcsszavak kiemelése, tömörítés, bővítés. Azonos témájú alkotások összehasonlítása. Egyszerű szövegek vázlatának elkészítése tanítói segítséggel. Érzelmek, emberi kapcsolatok felismerése, értékelése a művekben. Több szempont figyelembevétele a szereplők viselkedésének megfigyelésében. A házi olvasmány előkészítése folyamatolvasással, otthoni elolvasása és megbeszélése közösen. Az önállóan megismert ifjúsági regénnyel kapcsolatos olvasmányélmény megosztása a társakkal. Művészi eszközök felismerése lírai és elbeszélő művekben. A szóismétlés funkcióinak használatának megfigyelése. Nyelvi érdekességek, művészi eszközök gyűjtése szövegből. A népköltészetéről és a műköltészetéről tanultak összefoglaló rendszerezése.

20 %: Egy választott ifjúsági regény feldolgozása.

Vers- és mesemondó verseny rendezése.

3. Olvasási készségek fejlesztése

Cél: - a néma és a hangos olvasás készségének megerősítése

Követelmény: - kommunikációs eszközként használja a tanuló az olvasást
- legyen képes az olvasás útján történő ismeretszerzésre, tények, adatok kiemelésére

A kifejező olvasás előkészítése olvasástechnikai gyakorlatokkal. A kritikai és kreatív olvasás.

Belépő tevékenységformák:

A kifejező olvasás gyakorlása és a szövegben rejlő érzelmek kifejezése mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazásával. Párbeszéd és közbeékelődések elkülönítése felolvasáskor mintakövetéssel. Az értelmező (interpretáló) olvasás továbbfejlesztése tanítói és tanulói kérdések segítségével.

20 %: Aktuális irodalmi műsor összeállítása, előadása.

4. Szóbeli és írásbeli szövegalkotás

Cél: - a tömörítés és bővítés műveleteinek gyakorlása szóbeli szövegalkotásban
- a különféle szövegtípusokban való kifejezőmódok megfigyeltetése

Követelmény: - a tanuló legyen képes szövegek tartalmát lényegre szűkítve, szükség szerint részletezően is elmondani, pontosan követve a szöveg logikai rendjét, használva „kulcsszavait”
- írásbeli fogalmazványaiban alkalmazza a szövegtípusok és formák megismert jellemzőit.

Tájékoztató szövegek: hirdetés, értesítés. A leírás, jellemzés tartalmi, szerkezeti jellemzői, nyelvi eszközei, a bemutatás sorrendje. A leírás szemléletessége. A levél, levelezőlap tartalmi és formai jellemzői, megszólítás, elbúcsúzás, dátum. A levélboríték címezése.

Belépő tevékenységformák:

Hirdetés, értesítés, meghívó megfogalmazása és tolmácsolása élőszóval társnak vagy közösségnek. Írásbeli elbeszélő fogalmazás kiegészítése párbeszéddel. A leírás, a jellemzés megfigyelése irodalmi példánkon. Szemléletes leírás készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról, emberről. Figyelem a bemutatás sorrendjére, egésztől a rész felé. Levél-, levelezőlap-írás választott partnernek, a levél, levelezőlap formájára, címezésére vonatkozó szabályok megtartásával, a címzethez alkalmazkodó stílusban, a szokásos nyelvi fordulatok, megszólítások használatával. Fogalmazástechnikai gyakorlatok, szövegjavítás segítségével.

20 %: Olvasónapló vezetése.

A riportkészítés párbeszédes megjelenítése.

5. Az íráskészség fejlesztése

Követelmény: - eszközszintű egyéni írás

Olvasható, tetszetős és rendezett írás. Az írott szöveg (vázlat, fogalmazás) önálló elrendezése lapon, (lapszélek, betű- és sortávolság megtartásával).

6. Nyelvtani és helyesírási ismeretek

- Cél:
- az anyanyelvi ismeretek elmélyítése, rendszerbe szervezése
 - a helyesírás biztonságának és tudatosságának fokozása
 - a helyesírás készség automatizmusainak megerősítése, bővítése

- Követelmény:
- rendelkezzen biztos tudással a szófajok körében
 - ismerje fel, nevezze meg és mondjon példákat a tanult anyanyelvi fogalmakra
 - alkalmazza a tanult helyesírási és nyelvhelyességi szabályokat
 - tanulja meg újabb 15-20 j hangot tartalmazó szó pontos írásmódját
 - a szokás szintjén ellenőrizze helyesírását, és javítsa hibáit

A szófajokról tanult ismeretek összefoglalása és kibővítése. *A tulajdonnév fajtái: személy-, állatnév, földrajzi név, márka-, intézménynév, cím. A főnév ragos alakjai /val-, -vel rag). A névelős és névutós főnév. A tulajdonnévből képzett melléknév egyszerű esetei. A számnév és fajtái, a határozatlan számnév fokozása. A keltezés.*

Az igemódok jelentése, ideje, szám, személy ragozása, igekötők. Az igenevek: főnévi és melléknévi igenevek. Névmasok: kérdő, személyes, mutató. A mondatfajták ismétlése, kapcsolatuk az igemódokkal. Az eddig tanult ismeretek rendezése: hangok, ábécé, betűrend, A szótó és toldalékok, egyszerű és összetett szavak. A nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek összefoglalása.

Belépő tevékenységformák:

A tanult szófajok felismerése a szövegben, megnevezésük konkrét példákban. A tanuló környezetében és olvasmányjaiban előforduló tulajdonnevek fajtájának ismerete, helyesírásuk gyakorlása, helyes alkalmazásuk a fogalmazásokban.

A főnév ragos alakjának felismerése, a –val, -vel ragos főnevek helyesírásának gyakorlása az egyszerűbb esetekben. A határozott és határozatlan névelő szerepének megkülönböztetése és helyes használatuk. A névutós főnév helyesírása, a leggyakoribb névutók ismerete. A tanult hagyományos írásmódú személynevek biztos helyesírása, a lakóhely földrajzi neveinek helyes lejegyzése. A tulajdonnevekből képzett egyszerűbb –i képzős melléknevek helyesírása. A határozott és határozatlan számnév felismerése, a számoknak betűvel való leírása, és a keltezés írása.

A főnévi és a melléknévi igenevek fölismerése és helyesírása. Az igealakok helyesírásának gyakorlása. *A jövő idő változatos kifejezése. Az igeidők változatos kifejezése. A kijelentő, feltételes és felszólító módú igealakok felismerése, helyesírásuk gyakorlása. Az igemódok tudatos használata a különféle mondatfajtákban. Az ly-os szavak körének bővítése. A szóalakok helyesírásának gyakorlása szótagolással, szóelemzéssel. Az összetett szavak felismerése és elválasztásuk.*

20 %: A mondat szerkezet szerinti vizsgálata.

Az egyszerű és összetett mondat megkülönböztetése, a mondatközi írásjelek értelemszerű használata a hangos olvasásnál és az írásbeli munkáknál.

7. Társadalmi ismeretek

A magyar nemzet nagy történelmi eseményei: Rákóczi kora és alakja, a XIX. és XX. század nagy alakjai.

Belépő tevékenységformák:

Történetek megismerése a magyarság múltjának nevezetes eseményeiről, kiemelkedő személyiségeiről, tetteiről, az emberek életmódjáról az egyes korokban. Tájékozódás a történelmi időben: évszázad, évezred. Adatok gyűjtése a régió, a lakóhely történelmi, irodalmi emlékeiről, beszámoló a szerzett ismeretekről.

20 %: Kirándulás a lakóhelyen, gyűjtőmunka.

Ünnepi műsor összeállítása március 15-ére.

8. Könyv- és könyvtárhasználat

Cél: - a könyvtár ismeretforrásként való felhasználásának megismertetése, gyakorlása

Követelmény: - folytasson kutató, gyűjtő munkát adott témában, az iskola könyvtárában

Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban (folyóirat, hanglemez, hangkazetta, CD-lemez, dia- és videofilm). Ismerkedés folyóiratokkal. A katalógus tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információforrások keresésében.

Belépő tevékenységformák:

A gyerekeknek szóló ismeretterjesztő művekből, folyóiratokból információk gyűjtése, és az adatokkal a tanultak kiegészítése. Jegyzet alapján beszámoló megfigyelésekről, kísérletekről és önálló olvasással szerzett ismeretekről. Mesegyűjtemények, gyermekverseskötetek keresése a szabadpolcokon. Eligazodás a gyermekeknek készült segédkönyvek (lexikon, enciklopédia, kétnyelvű szótár) használatában. Közmondások, szólások, állandó szókapcsolatok jelentésének megismerése kézikönyvekből.

20 %: Látogatás a Városi Gyermekkönyvtárba. Olvasói feljegyzések készítése.

9. Tánc és dráma

Cél: -az igényesebb megjelenítés megvalósításának segítése

- fantázia és kreativitás fejlesztése

Követelmény: - törekedjen a beszéd és a mozgás összhangjának megteremtésére

- elemezze a megjelenítés folyamatát, fedezze fel annak belső tagoltságát

Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatok, kombinált koncentrációs és memória-gyakorlatok. Fantáziajátékok. Egyszerűbb drámai konvenciók megismerése. A színházi formanyelv alapjai. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával. Színházi, bábszínházi előadás megtekintése.

Belépő tevékenységformák:

Térkitöltő, térkihasználó gyakorlatok; játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus gyakorlatok. Játék elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítésével. Egészsoportos és kiscsoportos játék; állóképek. A szerkezet érzékelése (jelenet, felvonás); a kezdet és a vég felismerése térbeli és időbeli struktúrákban; a színházi előadás formai elemei (díszlet, berendezés, jelmez, kellék, fény- és hanghatások). Csoportos improvizációs játékok, közös dramatizálás a tanult konvenciók alkalmazásával. Rögtönzések, és a látott előadások alapszintű elemző megbeszélése.

Memoriter

Két-három népdal, népmese elmondása; Kölcsey Ferenc Himnusz című versének két versszaka; Petőfi Sándor Nemzeti dal című verse. Nyolc-tíz szabadon választott költemény, öt-tíz prózai szöveg.

Értékelés,ellenőrzés

A tantervi követelményeket év végére kell elérnie a tanulóknak A nevelőnek a tanév során folyamatosan kell figyelnie,ellenőriznie,mérnie,értékelnie és osztályoznia a tanulók anyanyelvi tudását. A nyelv használati módjainak szintjeit szóbeli és írásbeli próbák alkalmazásával állapítsuk meg.

Az értékelés egyik célja a formáló-segítő.

Az értékelés másik célja az összegző-lezáró.

Kezdetől fogva szoktassuk rá a tanulókat, hogy munkájukat maguk ellenőrizzék.

Ajánlott tankönyvek

Apáczai Kiadó: Hétszínvilág olvasókönyv

Hétszínvilág munkafüzet

Fogalmazás munkafüzet

Nyelvtan és helyesírás munkáltató tankönyv

Szalay Kiadó: Irkafírka 4.o.

Mozaik Kiadó: Olvasókönyv 4.o.-Kitárulkozó világ

Beszéd, olvasás, fogalmazás 4.o.

Írjunk szépen, helyesen Sünivel! Anyanyelvi gyakorló

Az iskolai beszámoltatás javasolt rendje 1-4.o.

Beszámoltatás formái:

Szóbeli: - felelet

- órai munka
- kiselőadás (4.o)

Írásbeli: -felelet (röpdolgozat)

- témazáró
- összefoglaló dolgozat (év elején, félévkor, év végén)

Beszámolás értékelése:

- kék jegy: felelet, órai munka
- piros jegy: dolgozatok, témazárók
- zöld jegy: szorgalmi feladatok, pontok, vers, másolás, füzet értékelése

Felkészülés:

A házi feladat az óra anyagához kapcsolódjon, annak gyakorlását szolgálja.

Szünetekre ne adjunk feladatot!